

УДК 747: 728.1.058.5

ІНТЕР'ЄРИ ТИМЧАСОВИХ ПРИТУЛКІВ ДЛЯ ДОРΟΣЛИХ

Кузьменко К. М., Косенко Д. Ю.

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета. *Виявити вимоги щодо оформлення інтер'єру тимчасових притулків для дорослих.*

Методика. *Основним методом дослідження є аналіз світового досвіду дизайн-проекування на основі наукової літератури.*

Результати. *Сформульовано вимоги щодо оформлення інтер'єру тимчасових притулків на основі чинників впливу дизайну закладу на безпритульних людей.*

Наукова новизна. *Виявлені основні вимоги організації простору та оформлення інтер'єру у тимчасових притулках для дорослих, що матимуть позитивний вплив на мешканців.*

Практична значимість. *Наведені данні можуть бути використані на практиці у рекомендаційному порядку.*

Ключові слова: *дизайн інтер'єру, бездомність, тимчасові притулки для дорослих*

Питання безпритульності – це глобальне питання, адже неможливо знайти країну, яка б не мала цієї проблеми. На сьогодні нараховано приблизно 150 мільйонів безпритульних по всьому світові, що складає до 2% від усього земного населення. Щодо України, то тільки в Києві на вулицях залишаються близько 50 тисяч людей [1]. Причини, чому людина потрапляє на вулицю, є складними та для кожної країни та людини вони можуть бути своїми, але головним завданням влади є запобігти подібному результату, або, якщо це вже сталося, – допомогти людині повернутися до нормального життя. І хоча питання бездомності не може бути вирішене лише архітектурою або дизайном інтер'єрів, саме ці аспекти відіграють важливу роль у реабілітації та ресоціалізації людей, що потрапили на вулиці.

Постанова завдання

Завданнями дослідження є аналіз та узагальнення даних щодо впливу інтер'єру тимчасових притулків на мешканців та виявлення вимог щодо організації простору та оформлення дизайну інтер'єрів тимчасових притулків для дорослих для досягнення прогресу у процесі повернення безпритульних людей у соціум.

Результати досліджень

Не дивлячись на те, що сьогодні відсоток безпритульних людей, які самостійно стали причиною свого стану, вкрай малий, соціальний шар безпритульних – це загалом люди с низкою мотивацією та працездатністю, адже вони постраждали, морально

спустошені та/або мають проблеми зі здоров'ям. Таким чином, головною задачею дизайнерів, архітекторів та людей із служб соціальної допомоги є сприяння ре-стабілізації та ре-соціалізації безпритульних. Виявлення основних принципів дизайну приміщень тимчасових притулків для дорослих є важливим з погляду морального самопочуття постояльців, хоч і неможливо досягнути універсальних параметрів, які б мали однаково позитивний ефект на різні вікові, гендерні та інші групи населення [6].

В останні роки людство починає звертати все більшу увагу на вплив екосистеми приміщення на людину, в тому числі на поведінку та мотивацію безпритульних людей. Один із найбільш наочних експериментів провела у 2018 році Джилл Пейбл, професор дизайну інтер'єру та архітектури в Університеті штату Флорида. Вона задалась питанням: яким чином певні умови життя, зокрема дизайн інтер'єру, можуть впливати на поведінку та самопочуття безпритульної сім'ї. Експеримент тривав три місяці, у ньому брали участь дві матері-одиночки, у однієї було два сина, у іншої – дві дочки, усі приблизно однакового віку. Обидві жінки мали вищу освіту та залишились на вулиці через втрату роботи [7].

Спочатку обидві родини перебували в однакових умовах: у кожній було два двоярусних ліжка з металу, один комод, блідо-зелені стіни, один освітлювальний прилад та санвузол, спільний з чотирма сім'ями. Родини складали свої речі на невикористане ліжко, а двері спальні не мали замка, щоб персонал міг заходити до мешканців за необхідності. Через два місяці одна сім'я переїхала до покращеної кімнати, яка давала можливість контролю над оточенням. У кімнаті було місце для зберігання особистих речей, смітник, столики для ноутбуків, завіси навколо ліжка, дошки оголошень та стелажі, стіни були пофарбовані світло-блакитним кольором; в кімнаті з'явилося вікно.

Наприкінці Джилл Пейбл провела опитування обох сімей. Мешканці першої кімнати, яку не було відремонтовано, розповіли, що кімната здавалася їм замалою, стіни ніби давили з усіх боків, хотілося якомога більше часу проводити десь в іншому місці. Один із синів навіть періодично ночував у школі. Сім'я часто сварилась. Коли Джилл запитала те саме у інших підопічних, кімната яких була така сама за розміром, але відремонтована через місяць після початку експерименту, то ті відповіли, що зміни були зроблені на краще. Кожен із мешканців мав особистий простір, тому сварок практично не було; що матері, що дочкам подобалось проводити багато часу разом удома, читати, слухати музику чи спілкуватись. Загалом їх моральний стан був кращий, ніж у першої родини [7].

Цей експеримент одночасно звертає увагу на декілька важливих факторів, які впливають на людину, а також на ті, що стають наслідком такого впливу. Перш за все, необхідно пам'ятати те, що кожна безпритульна людина є постраждалою морально, фізично, або і так і так. Це один з найважливіших факторів, адже саме з цим потрібно боротись, аби досягти мети та допомогти людині реабілітуватися у власному житті. Таким чином, можна побачити, що одним із найбільш вагомих аспектів є так званий травматично-обґрунтований дизайн (Trauma-informed design), який є методом інтеграції принципів, що беруть за основу травматичний досвід, у дизайн інтер'єру з метою створення простору, що сприяє відчуттю безпеки, добробуту та зцілення. Цей підхід може допомогти знизити рівень емоційного стресу чи напруги, які відчуває людина, потрапляючи на вулицю. Також це добре впливає на працівників та волонтерів притулків [2].

Особистий простір також позитивно впливає на гідність, відчуття якої людина часто втрачає, потрапляючи на вулицю. До цього також призводить низка інших факторів, наприклад, коли на людину кричать та зриваються соціальні працівники. В такому випадку замість позитивного настрою, з'являється озлобленість, небажання співпрацювати та почуття непотрібності. Відчуття власної гідності, навпаки, пов'язано із покращенням та особистим контролем, які є першими кроками травмованої людини на шляху реабілітації [3].

Вагомим фактором також є місце для особистих речей. Через те, що зазвичай місткості тимчасових притулків для дорослих недостатньо для того, щоб розмістити усіх, хто потребує цього, для більш раціонального використання простору створюються відкриті приміщення із багатьма ліжками поруч одне з іншим. У такому випадку людина отримує ночівлю, але не відчуває себе у безпеці, адже усе майно, що в неї залишилось, наразі не має куди діти. Експеримент Джилл Пейбл наглядно показав, що наявність навіть у родичів можливості мати особисте місце для особистих речей добре впливає на них. Нажаль, неможливо в кожному притулку влаштувати окремі кімнати для безпритульних, але існують інші варіанти, наприклад – камери схову [3, 7].

Повертаючись до питання про привітне середовище, а також тримаючи у пам'яті те, що неможливо кожній людині завжди надати особистий простір, ми також стикаємося із проблемою багатолюдності в одному приміщенні. Таке середовище негативно впливає на людину, є стресовим фактором, та чим більша кількість людей на квадратний метр постійно знаходиться у кімнаті, тим більший рівень психологічних переживань серед дорослих. Для рішення такої проблеми існує ряд заходів, спроможних знизити відчуття

тісноти. Наприклад: викрашені в світлі кольори стіни, більша кількість перегородок, приглушене освітлення, наявність столів та різних речей для дозвілля (книжок, телевізора, радіо), наявність певного простору між меблями, оглядовість тощо [3, 5].

Практичним є мульти-функціональний простір, адже список потреб людини не обмежується сном. Так, безпритульних людей необхідно прийняти, зареєструвати, надати медичну, психологічну та юридичну допомогу, а також забезпечити їжею та місцем, де можна помитися і справити нужду. Таким чином, в стінах тимчасових притулків для дорослих має бути грамотно спланована та працююча екосистема, де і відвідувачі і персонал почуватимуться в безпеці та зможуть правильно взаємодіяти [3].

Зазвичай естетичність середовища відходить на задній план, якщо йдеться про притулки, але багато експериментів показало, що вона має ключову роль у формуванні настрою та самопочуття людини. Так, Жаклін Вішер пише: «Архітектурні деталі, що включають кольори та оздоблення, вивіски, витвори мистецтва і дизайнерські деталі, мають особливий сенс і можуть мати символічне значення, яке емоційно впливає на людей» [9]. Зважаючи на той факт, що головним призначенням тимчасових притулків для дорослих є не просто надати прихисток на декілька ночей, а допомогти людині реабілітуватися та ресоціалізуватися після травматичних подій в її житті, структура та інтер'єр приміщення повинні відповідати цим потребам. Так, простір одночасно має вмщати якомога більше людей, але в той же час мати привітну та цілющу атмосферу. Таких умов можна досягнути, розділивши загальну кімнату перегородками та пофарбувавши поверхні в світлі кольори, а також надавши людям можливість поїсти, скористатись гігієнічними послугами, сховати особисті речі та отримати матеріальну, психологічну, медичну та юридичну допомогу. Вибір матеріалів для стін, підлоги, меблів тощо може значно вплинути на рівень шуму та атмосферу загалом [4]. Також необхідно пам'ятати, що притулки повинні бути правильно вписані в межі існуючого міста та задовольняти потребам як мешканців району, де розташований заклад, так і безпритульних. «Людам подобається, як виглядає те, де вони живуть, вони не хочуть, щоб це змінилося, і все ж населення збільшилось. Нам слід думати більш творчо про те, як нам усім буде де жити» – говорить американська дизайнерка Лекс Роман [8]. Найкраще розташовувати притулки в не щільно заселених районах, таким чином місцеві жителі не будуть перетинатись з безпритульними надто часто, а самі безпритульні не відчуватимуть на собі критики зі сторони [6].

Висновки

Таким чином, можна зробити висновок, що умови, в які потрапляє безпритульна людина, мають безпосередній вплив на її ментальний стан, мотивацію і бажання повернутись до нормального життя. Тимчасові притулки для дорослих мають бути націлені не лише на надання укриття на ніч, а мати за мету відновлення постраждалої людини в соціумі. Аби досягти цього, заклади потрібно проектувати як мультифункціональну систему, в якій надаватимуть медичну, юридичну та психологічну допомогу. Задля забезпечення її правильного функціонування атмосфера повинна бути заспокійливою та мотивуючою. Потрапляючи у стіни притулку, як бездомні, так і соціальні працівники і волонтери повинні почуватися в безпеці, таким чином останні зможуть надати належну допомогу першим. Як свідчать розглянуті експерименти, добре продуманий інтер'єр є важливою частиною в реабілітаційному процесі. Такі підходи, як травматично-обґрунтований дизайн, виділення місця для особливих речей, правильний вибір матеріалів та кольорів, а також розташування кімнат та меблів мають гарний вплив на людей, послаблюють напругу і створюють відчуття безпеки, яке так потрібно людині у стресовій ситуації. За цих умов ті безпритульні, які були вимушені залишитись без домівок, відчуватимуть себе гідними та матимуть мотивацію розвиватись та боротись за краще життя. Цей підхід не вирішить глобальної проблеми, але стане великим кроком у поліпшенні існуючої ситуації та, що найголовніше, зможе допомогти багатьом потребуючим.

Список використаних джерел

1. Кравцов И. Настоящий, сегодняшний геноцид. Что происходит с бездомными в Киеве. Страна.ua. – 2020 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://strana.ua/news/240253-situatsija-s-bezdomnymi-v-kieve-podoshla-k-kriticheskoj-cherte-pered-kholodami-rassledovanie-strany.html>
2. Leininger, Amanda Kaserman. Interior design in the realm of social services: Housing the homeless. Master's Theses and Doctoral Dissertations, 2013 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://commons.emich.edu/theses/513>

References

1. Kravtsov, I. (2020). *Nastoyashchiy, segodnyashniy genotsid. Chto proiskhodit s bezdomnymi v Kieve.* [Today's real genocide. What happens to the homeless in Kiev.] Страна.ua. Retrieved from: <https://strana.ua/news/240253-situatsija-s-bezdomnymi-v-kieve-podoshla-k-kriticheskoj-cherte-pered-kholodami-rassledovanie-strany.html> [in Russian].
2. Leininger, Amanda Kaserman. (2013). Interior design in the realm of social services: Housing the homeless. Master's Theses and Doctoral Dissertations. 2013. Retrieved from: <http://commons.emich.edu/theses/513> [in English].

3. Pable, Jill. The Homeless Shelter Family Experience: Examining the Influence of Physical Living Conditions on Perceptions of Internal Control, Crowding, Privacy, and Related Issues. *Journal of Interior Design*, 2012, 37 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.1111/j.1939-1668.2012.01080.x>
4. Design resources for homelessness. About Trauma-Informed Design // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://designresourcesforhomelessness.org/about-us-1/>
5. Neha Gill. The importance of trauma-informed design. Jersey City: The Forbes, 2019 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.forbes.com/sites/forbesnonprofitcouncil/2019/12/09/the-importance-of-trauma-informed-design/#19ecb7226785>
6. Berens Michael J. A review of research. Designing the built environment for recovery from homelessness. Orientation report, 2017 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://designresourcesforhomelessness.org/wp-content/uploads/2015/11/Orientationreport.pdf>
7. Evans, Gary & Lercher, Peter & Kofler, Walter. Crowding and children's mental health: The role of house type. *Journal of Environmental Psychology*, 2002, 22, pp. 221-231 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.1006/jevp.2002.0256>
8. Vischer, Jacqueline. The effects of the physical environment on job performance: Towards a theoretical model of workspace stress. *Stress and Health*, 2017, 23, pp. 175 – 184 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.1002/smi.1134>
9. Smith R. Homelessness is a design challenge. New York: Business of home, 2019231 // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://businessofhome.com/articles/homelessness-is-a-design-challenge>
3. Pable, Jill. (2012). The Homeless Shelter Family Experience: Examining the Influence of Physical Living Conditions on Perceptions of Internal Control, Crowding, Privacy, and Related Issues. *Journal of Interior Design*. 37. Retrieved from: <https://doi.org/10.1111/j.1939-1668.2012.01080.x> [in English].
4. Design resources for homelessness. About Trauma-Informed Design. Retrieved from: <http://designresourcesforhomelessness.org/about-us-1/> [in English].
5. Neha Gill. (2019). The importance of trauma-informed design. Jersey City: The Forbes. Retrieved from: <https://www.forbes.com/sites/forbesnonprofitcouncil/2019/12/09/the-importance-of-trauma-informed-design/#19ecb7226785> [in English].
6. Berens Michael J. (2017). A review of research. Designing the built environment for recovery from homelessness. Orientation report. Retrieved from: <http://designresourcesforhomelessness.org/wp-content/uploads/2015/11/Orientationreport.pdf> [in English].
7. Evans, Gary & Lercher, Peter & Kofler, Walter. (2002). Crowding and children's mental health: The role of house type. *Journal of Environmental Psychology*. 22. 221-231. Retrieved from: <https://doi.org/10.1006/jevp.2002.0256> [in English].
8. Vischer, Jacqueline. (2007). The effects of the physical environment on job performance: Towards a theoretical model of workspace stress. *Stress and Health*. 23. 175 – 184. Retrieved from: <https://doi.org/10.1002/smi.1134> [in English].
9. Smith R. (2019). Homelessness is a design challenge. New York: Business of home. Retrieved from: <https://businessofhome.com/articles/homelessness-is-a-design-challenge> [in English].

Kuzmenko Kseniya
kuzmenko.kml@gmail.com
Kyiv National University of
Technologies and Design

Kosenko Danylo
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1668-6911>
ResearcherID: [D-3392-2019](https://orcid.org/0000-0002-1668-6911)
danylo.kosenko@gmail.com
Kyiv National University of
Technologies and Design

Интерьеры временных приютов для взрослых

Кузьменко К. М., Косенко Д. Ю.

Киевский Национальный Университет Технологий и Дизайна

Цель. Выявить требования по оформлению интерьера временных приютов для взрослых.

Методика. Основным методом исследования является анализ мирового опыта дизайн-проектирования на основе научной литературы.

Результаты. Сформулированы требования к оформлению интерьера временных приютов на основе факторов влияния дизайна заведения на бездомных людей.

Научная новизна. Выявлены основные требования организации пространства и оформления интерьера во временных приютах для взрослых, которые будут иметь положительное влияние на жильцов.

Практическая значимость. Приведенные данные могут быть использованы на практике в рекомендательном порядке.

Ключевые слова: дизайн интерьера, бездомность, временные приюты для взрослых

Interiors of temporary adults for adults

Kuzmenko K., Kosenko D.

Kyiv National University of Technology and Design

Purpose. The aim of the work is to identify the requirements for the interior design of temporary shelters for adults.

Methodology. The main research method is the analysis of world experience of design on the basis of scientific literature.

Findings. The requirements for the interior design of temporary shelters based on the factors influencing the design of the institution on homeless people are formulated.

Originality. The main requirements for the organization of space and interior design in temporary shelters for adults, which are expected to have a positive impact on residents, have been identified.

Practical value. These data can be used in practice as a guide.

Keywords: interior design, homelessness, temporary shelters for adults